

Stručni rad

SAMOUČINKOVITOST UČITELJA

Alen Hasikić, magistar pedagogije (mag.paed.), asistent

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Sažetak

U radu se determinira koncept samoučinkovitosti učitelja. Ukratko se obrazlaže definicija samoučinkovitosti, a zatim se opisuju prednosti učitelja koji imaju visoki stupanj samoučinkovitosti. Uz to, u radu su predstavljeni rezultati istraživanja o samoučinkovitosti učitelja.

Ključne riječi: koncept samoučinkovitost učitelja, učitelj, istraživanja

1. Uvod

Samoučinkovitost se odnosi na nečije uvjerenje o njegovoj sposobnosti za uspješnom izvedbom specifičnog zadatka u specifičnoj situaciji. Vjeruje se da utječe na izbor aktivnosti, razinu upornosti i na kraju i stupanj postignuća [8]- Bandura definira samoučinkovitost kao prosudbu ljudi o njihovim sposobnostima organiziranja i izvršavanja određenih zadataka. Pritom, Bandura navodi da i pozitivne i negativne posljedice ponašanja mogu utjecati na samoučinkovitost [1]. Ljudi koji čvrsto vjeruju u svoju sposobnost pristupaju teškim zadacima kao izazovima, a ne kao prijetnjama koje treba izbjegavati [2].

2. Samoučinkovitost učitelja

Samoučinkovitost učitelja definira se kao njihovo vjerovanje u njihovu sposobnost planiranja, organiziranja i provođenja aktivnosti koje trebaju ispuniti obrazovne ciljeve koje su postavili [10]. Samoučinkovitost učitelja progresivno je stekla važnu ulogu u istraživanjima školske psihologije kao rezultat implikacija na učinkovitost poučavanja, nastavne prakse i akademska postignuća učenika [8]. Veliki broj istraživanja pokazao je da učitelji s visokom razinom samoučinkovitosti doživljavaju višu razinu zadovoljstva poslom i nižu razinu poteškoća u rješavanju problema učenika [4]. Samoučinkovitost učitelja smatra se važnom varijablom i u inkluzivnom obrazovanju jer vjerovanja učitelja mogu utjecati na njihovu djelotvornost poučavanja, čak i na učenike kojima je teško ili im nedostaje motivacije [7]. Učitelje koje opisujemo kao samoučinkovite, potiču učenike na razumijevanje, oni reagiraju na nerazumijevanje učenika u nekom predmetu, koriste različita vizualna pomagala kako bi predmet učinili primamljivijim i smislenijim. Uz to, daju učenicima priliku da se uključe u razgovore i daju im značajne povratne informacije. Postoje dokazi da utjecaj učitelja, poput entuzijazma za učenjem i njihove osjetljivosti u pogledu postupanja s učenicima, može utjecati na učenikove emocije [13].

Dostupna istraživanja o povezanosti samoučinkovitosti učitelja i spola ukazuju na to da se učitelji muškog i ženskog spola ne razlikuju s obzirom na svoja uvjerenja o samoučinkovitosti [14].

Istraživanja koja su ispitivala ulogu iskustva u uvjerenjima o samoučinkovitosti, uglavnom su otkrile da su učitelji poboljšali njihova uvjerenja o samoučinkovitosti s iskustvom [15] [16] [3].

Međutim, rezultati istraživanja koje su proveli [16] pokazali su veću profesionalnu i osobnu učinkovitost kod učiteljica pripravnica. Značajni su i rezultati istraživanja koje su proveli Sodak i Podell [11] prema kojemu su iskusniji učitelji otporniji na promjene u svojim uvjerenjima o osobnoj učinkovitosti od učitelja s manje iskustva.

Samoučinkovitost je u korelaciji s dobi, no učitelji koji su promijenili školu ili su imali neugodna iskustva tijekom rada u određenoj školi, imali su tendenciju smanjenja samoučinkovitosti.

3. Zaključak

Povećanje pozitivnih uvjerenja o samoučinkovitosti je jedan od pristupa koji učitelji mogu koristiti za poboljšanje učeničkog angažmana i učenja. Dibapile [2012] tvrdi da učitelji koji nisu sigurni u svoje sposobnosti da budu učinkoviti, mogu imati probleme u nastavi kod upravljanja razredom i kod učeničkih postignuća. Istraživanja pokazuju da učenici više uče kod učitelja koji imaju visoku samoučinkovitost [15]. Uz to, učitelji s višim stupnjem samoučinkovitosti otvoreniji su za nove ideje i spremniji su eksperimentirati i prihvatiti nastavne inovacije predstavljene kroz školsku reformu [9].

4. Popis literature

- [1.] Bandura, A. Self-efficacy. The exercise of control. New York: W.H. Freeman; 1997.
- [2.] Bandura, A. Social foundations of thought and action: a social cognitive theory. New York: Prentice – Hall; 1986.
- [3.] Campbell, J. A comparison of teacher-efficacy for pre- and in-service teachers in Scotland and America. *Education*,. 1996. 117:2–12.
- [4.] Caprara, G.V., Barbaranelli, C., Borgogni, L. i Steca, P. Efficacy beliefs as determinants of teachers' job satisfaction. *J. Educ. Psychol.* 2003: 95, 821 – 832.
- [5.] Çakiroglu, J., Çakiroglu, E., & Boone, W. J. Pre-service teacher self-efficacy beliefs regarding science teaching: A comparison of pre-service teachers in Turkey and the USA. *Science Educator*. 2005: 14[1], 31-38.
- [6.] Dibapile, W. T. S. A review of literature on teacher efficacy and classroom management. *Journal of College Teaching & Learning*. 2012: 9[2], 79.
- [7.] Guskey, T. i Passaro, P. Teacher efficacy: A study of construct dimensions. *American educational research journal*. 1994: 31, 627 – 643.
- [8.] Klassen, R.M. i Tze, V.M.C. Teachers' self-efficacy, personality, and teaching effectiveness: a meta-analysis. *Educ. Rev.* 2014: 12, 59 – 76.
- [9.] Shaukat, S., & Iqbal, H. M. Teacher self-efficacy as a function of student engagement, instructional strategies and classroom management. *Pakistan Journal of Social & Clinical Psychology*. [2012]: 10[2], 82-86.
- [10.] Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology*. 2007: 99[3], 611-620.
- [11.] Soodak, L. C., & Podell, D. M. Efficacy and experience: Perceptions of efficacy among preservice and practicing teachers. *Journal of Research and Development in Education*. 1997:30[4], 214-221.

[12.] Sodak, L.C. i Podell, D.M. Efficacy and experience: Perceptions of efficacy among preservice teachers. *Journal of Research and Development in Education*. 1997: 30[4], 214 – 221.

[13.] Stipek, D. Effects of student characteristics and perceived administrative and parental support on teacher self-efficacy. *Elementary School Journal*. 2012: 112[4], 590-606

[14.] Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*. 2001: 17[7], 783–805.

[15.] Wolters, C. A., & Daugherty, S. G. Goal structures and teachers' sense of efficacy: Their relation and association to teacher experience and academic level. *Journal of Educational Psychology*. 2007: 99, 181–193

[16.] Woolfolk Hoy, A., & Hoy, W. K. Prospective teachers' sense of efficacy and beliefs about control. *Journal of Educational Psychology*. 1990: 82, 81-91.